

ROCHLITZ KYRA

A szenvedés kísértése

Az ember néha úgy érzi, mintha már a hozzá legközelebb állókkal sem volna lehetséges a kommunikáció. Idegenként mozog nemcsak a lelkétől valóban távol álló világban, de saját környezetében, sőt, még barátai körében is. Miközben egész lényé az emberek közötti otthonosság nyugalomra vágyik, tapasztalatai rendre a párbeszéd hiányáról tudósítanak: a legtisztább szándékkal kimondott szó jelentése is kétségessé válik, a legnagyobb jóindulat is visszájára fordul, s a legőszintébb szeretet gesztusait is félreértések árnyéka kíséri.

Az önléte zártságának kitett ember szorongása hamar fölkelte a kilátástalanság képzetét, s a személy egyre védtelenebbé és védtelenebbé válik a létezés gyötrelmeivel szemben. Lelke a biztos pontok nélküli, zűrzavaros és átláthatatlan realitás hálójába dobva hányódik igazság és hazugság, szabadság és korlátozottság, remény és reménytelenség között. Isten után is csak vágyakozik, de nem tud kapcsolatot találni vele. Lassanként elhalványul szívében a hit — nem érzi maga fölött a transzcendens védettség erejét, s kétségei támadnak léte értelmességét illetően. Mintha légtüres térben mozogna, melyből nem mentheti ki senki. És itt, az emberi élet kietlen sivatagában látogatja meg a kísértés. Kihasznaálva, hogy sem a szeretet, sem az Istenben való otthonrataláltság tekintetében nincsenek megingathatatlanul valóságos, éltető tapasztalatai, igyekszik megrendíteni a bizalmát Isten után az önátadás, a szolgálat, a segítőkészség és az emberek közötti találkozás lehetőségének csodájában is.

Aki átengedi magát ezeknek a kétségeknek, azt rövidesen nem érdekli már semmi más, csakis a saját sorsa. Figyelme elfordul az emberektől, szeme lelkének mélységeit fürkészi. Biztonságot, fogódzót, stabilitást keres, de mindezt egyedül és önmagában reméli megtalálni. Kezébe akarja venni a sorsát és egy olyan valóságot keres, melynek középpontja és mozgatója egyaránt ő lehet, de továbbra is csak csöndet, veszteségeket, hiányt és bizonytalanságot talál. Az önátadásban rejlő erő helyett az élet fölötti uralom megszerzésére vágyik, ám „szereket hűján a valóság a semmibe hanyatlik vissza” (Pilinszky), és ez a semmi, ez az eredet és cél, értelem és remény nélküli üresség a végső kétségbeesés felé sodorja őt. A szenvedés milliányi változatával és a halállal szembeni tehetetlenség fölismérése könnyen a téboly közelébe juttathatja azt, akit kiszolgáltatottságának valamilyen személyes tapasztalata ráébresztett védtelenségére.

Minél mélyebbre merül valaki létének paradoxonaiban, minél sűrűbben vonja magára pillantását a tehetetlenség iszonya, minél többször felejt el saját szenvedésén kívülre is tekinteni, melyben csak a botrányt és az abszurditást látja, lelkét

annál erősebben béklyózza meg a pánik. És az önnön fájdalmába visszavonuló ember egyre visszafordíthatatlanabban alulmarad uralni vágyott sorsával szemben. Végül már nemcsak a külvilággal, de belső gyötrelmeivel sem tud viszonyt létesíteni többé. Saját szenvedésének ugyanis csak az lehet partnere, aki a másik szenvedését is hordani képes (Török Endre). Egész lényét áthatja a félelem, ami valójában a szeretet szelíd hatalma iránt érzéketlen ember kevélységének büntetése. Büntetés, mely nem valamiféle külső igazságszolgáltatás akaratából, hanem kizárólag a maga választotta út természetéből fakad. A szeretetben ugyanis nincs félelem, sőt, „a teljes szeretet kiűzi a félelmet, mert a félelem gyötrelmmel jár, aki pedig fél, nem lett tökéletessé a szeretetben” (1Jn 4,18).

A magát mindenáron menteni próbáló ember élete bukásra van ítélve. Csak aki vállalja a feltétlen szeretet kockázatát, aki képes gyöttrődései közepette is mások felé fordulni, aki saját kínjaiban felismeri az utat, mely Krisztus keresztségéhez vezetett, s aki a szenvedésben és a halálban nem csupán botrányt és felfoghatatlan képtelenséget lát, hanem a megváltás eszközeként értelmet nyerő szent és tiszta áldozat kegyelméből való részesülés lehetőségét is — egyedül az remélheti bizalommal, hogy e „bűnben fetregő”, kaotikus és egyre kiáltóbb nyomorúságát a hatalom és a tobzódás mámorával palástoló világban is föltárul előtte életének célja és értelme.

VARGA MÁTYÁS

Vissza

*Az éjszaka leszorított
pulzusán mindent hallasz.*

*Fölötted a légifolyosó.
Szabálytalan rendben ajtók
csapódnak. Távolodnak.*

*Aztán sátrak, örök. Homok-
vihár. Végül fák a kertben.*

*Minden zörej ide illesz-
kedik, minden szó ide tart.*